

Dvärgsparv häckar och 49 individer har ringmärkts. Foto: Karl-Markus Laudon

Ringmärkning

Över 100 000 fåglar har märkts på fågelstationen sedan starten 1981. Vanligaste märkarten är lövsångare med mer än 34 000 individer märkta. Sedan följer gråsiska, ca 14 400, bergfink och sävsparv, bägge med ca 5 700 ringmärkta individer.

Fångsten sker med så kallade slöjnet som specialtillverkas i Japan. Dessutom används Ottenby-burar för vadarfångst. Märkningen pågår vanligen mellan 05 och 11.

En ringmärkarbod nära Vanhahamina (gamla hamnen) på Sydön underlättar arbetet. Huvuddelen av all ringmärkning sker numera på Sydön. Ringmärkarplatsen ligger mindre än 700 m ifrån bostadshuset i Kumpula.

Varje fågelring har ett unikt nummer och texten RIKSMUSEUM STOCKHOLM, alltså Naturhistoriska riksmuseet. Dit ska man även skicka upphittade ringar.

Ringmärkningen ger bland annat besked om flyttvägar. Sandskärmärkta ängspip-lärkor, rödhakar och rödstjärtar har hittats i norra Afrika. En större strandpipare märkt 2000 dök 2004 upp i Senegal och två lövsångare har återfunnits i Tanzania. En videsparv märkt sommaren 1995 inköptes i november 1998 på en fågelmarknad i Tianjin i östra Kina. En höstdag 1990 kontrollerades på Sandskär 8 stjärtmesar märkta i Karelen. Många av de skrattnåsar som föds på skären runt Sandskär tillbringar vintern i Danmark, medan silltrutarna färdas betydligt längre. En silltrut märkt som bounge på Stora Harrsten sågs året efter i Israel.

En stor del av ringmärkningen utförs i den nya ringmärkarboden. Foto: Ingrid Sandahl.

Verksamheten vid Haparanda Sandskär Fågelstation

Stationen drivs av Norrbottens Ornitologiska Förening (NOF). Den är bemannad från mitten av juli till mitten av oktober. Verksamheten drivs ideellt och består framför allt av

- ringmärkning av rastande vadare och tättingar
- ringmärkning av boungrar på omgivande öar och skär
- sträckfågelstudier
- inventeringar

Mer information

En utförlig rapport över fågelarter som setts och märkts finns på NOF:s hemsida. Där finns även aktuell kontaktinformation, information om hur man reser till Haparanda Sandskär, praktiska tips och **information för den som är intresserad av att arbeta på stationen. Den som saknar erfarenhet av ringmärkning kan få komma till stationen som praktikant.**

Resultaten av ringmärkning och annan verksamheten publiceras regelbundet i NOF:s tidskrift "Fåglar i Norrbotten", vilken kan erhållas genom inbetalning av medlemssavgiften (för närvarande 160 kr/år 2007) på postgirokonto 433 17 33-8. Årliga rapporter finns i Sveriges Ornitologiska Förenings årsbok Fågelåret.

Hemsida: www.nof.nu, klicka på Haparanda Sandskär
Telefon (när stationen är bemannad): 073-087 6630

Fågelstationens sponsorer

Haparanda Sandskär fåglar och fågelstation

Sveriges nordligaste och östligaste fågelstation
 65,56° N - 23,76° E

Fångstnäten vittjas. Foto: Frida Jaremark

Utgiven av
 NORRBOTTENS ORNITOLOGISKA FÖRENING
www.nof.nu

Broschyren är tryckt 2007 med hjälp av bidrag från Länsstyrelsen i Norrbottens län och Haparanda kommun

På Haparanda Sandskär har mer än 240 fågelarter setts

Detta är ovanligt mycket så långt norrut. De många olika naturtyperna samt den så kallade ö-effekten, det vill säga öars förmåga att dra till sig sträckande fåglar, bidrar till artrikedomen.

Under våren är Haparanda Sandskär den första vegetationsklädda ö som de insträckande fåglarna möter. På hösten inbjuder hedarna, de långgrunda stränderna och strandskogarna flyttande fåglar från Nordkalotten att rasta och proviantera inför den vidare färden söderut. Många fåglar tvekar också att ge sig iväg över öppet hav om vädret är ogynnsamt. I stället stannar de några dagar för att bättra på sin fettreserv.

Närheten till Finland och Ryssland gör att många östliga arter observerats på Haparanda Sandskär. På våren och sommaren har till exempel terekšnappa, fältsångare, rosenstare och gyllensparv setts. Dessutom står ön med första fyndet i Sverige av asiatisk kalenderlärka, som påträffades i maj 1982. På hösten har celebriteter som sibirisk piplärka, stäppsångare, brunsångare och bergstaiga-sångare gästat ön.

Öns häckfåglar är en säregen blandning av nordligt, sydligt och östligt. Dalripa och dvärgsparv häckar sida vid sida med göktyta och lundsångare. Törnskata och småtärna har häckat flera år. Båda dessa arter är ovanliga i Norrbotten i övrigt.

Under sommaren provianterar stora flockar av småspov på de kråkrisbevuxna hedarna. Då kan man även med lite tur få höra för Norrbotten sällsynta nattaktiva arter, till exempel näktergal, busksångare och småfläckig sumphöna.

I juli och augusti är vadarstränderna i Östviken fyllda med rastande vadare om vattenståndet är lämpligt lågt. Vanligast är grönbenor och brushanar, men också arktiska småvadare, som spovsnappa, kustsnappa, sandlöpare och småsnappa ses regelbundet.

I slutet av augusti och september kommer rovfågarna. Vanligast är sparvhök, följd av blå kärrhök, som avpatrullerar hedar och stränder. Då och då jagar också stenfalk och till och med pilgrimsfalk över ön. Stäpphök, brun glada och aftonfalk är observerade vid flera tillfällen.

På hösten dyker det ofta upp invasionsarter. Vissa år kan det vara större hackspettar som invaderar ön, andra år bändelkorsnäbbar, olika mesar eller hökuglor.

Vintern på Sandskär kan däremot kännas rent arktisk. Ön blir då fågelfattig med bara drygt 10 fågelarter som stannar kvar.

Göktytan tillhör Haparanda Sandskärs häckfågel fauna. Det har ringmärkts 232 individer av arten på fågelstationen under årens lopp. Foto: Ingrid Sandahl.

Fågellokaler på Haparanda Sandskär

Haparanda Sandskär sedd från Landsat. Mörkgrönt är barrskog, ljusgrönt lövskog, rött jord och torvmark, vitt sand och svart vatten. R visar platsen för ringmärkningsboden. Datakälla: GLCF.

Östviken

Breda sandstränder vid lågvatten. Fina vadarlokaler. Här ses bl.a. småsnappa, sandlöpare, kustpipare, spovsnappa, större strandpipare och andra vadare.

Aspurskogen

Orörd, grov aspskog. Här har vitryggig hackspett setts. Tillhåll för andra hackspettsarter som till exempel göktyta.

Tallskogen

Här kan man hitta tjäder, dubbeltrast, kungsfågel och andra barrskogsarter.

Sydön

Ringmärkarområdet. Här har setts och infångats åtskilliga rariteter. Bra lokal för vadare och sträckande/rastande sjöfåglar. Bland annat har vittrut, prutgås och pilgrimsfalk setts här. Sydöns olika vikar och uddar är alla värda besök.

Islandet (1 km sydväst om Kelkkaniemi)

Tillhåll för måsfåglar, storskarv och kustlabb. Ön avspanas bäst från Kelkkaniemi men kan även ses från piren vid Kumpula.

Norra Sandudden

Öns nordligaste punkt. På och kring den långsträckt udden koncentreras sträckande och rastande fåglar. Bland annat har alförrädare setts härifrån och sånglärka häckar.

Paatilahti

Bra vadarlokal med kustpipare, ljunpipare och kärrsnappa. Havsrör ses ofta här.

Några utikspunkter

1. Kulle med bänk öster om den spångade stigen. Utsikt över Östviken.
2. Kulle med bänk öster om den spångade stigen. Utsikt över Östviken.
3. Kulle väster om stigen med utsikt över nordrevets västra sida.
4. Sanddynen mellan Mälait och Östviken. Utsikt över Östviken
5. Högsta punkten på sanddynen sydväst om Iso Mälait. Utsikt över Paatilahti och havet. Fint medljus på morgonen. Bänkar.
6. Basen av Pauhu. Utsikt över Pauhu och Pronkanlahti.

Litteratur

Tord Gustafsson, Jan Andersson, Lars Harnemo, Peter Nilsson, *Haparanda Sandskär fågelstation 1981-1985*, Fåglar i Norrbotten supplement nr 1, 1986.

Andreas Livbom. *Haparanda Sandskär – en pärla i Bottenviken*, Roadrunner nr 3, 2003.

Tord Fransson och Jan Pettersson, *Svensk ringmärkningsatlas*, Vol. 1., Stockholm, 2001.

Jens Wahlstedt, *Haparanda Sandskär*, i Fågelmarker och Fågelminnen, Värnamo, 2003.

Sydön erbjuder bra vadarlokaler och utsikt över rastande och sträckande sjöfågel. Här bedrivs vadarfångst. Foto: Ingrid Sandahl.